

УДК 94:355.23(477)

Особливості підготовки кадрів піхоти Галицької армії

Н.В. ШУМІНСЬКА

Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна,
E-mail: natalya-k85@mail.ru**Авторське резюме**

Стаття присвячена дослідженню організації навчання та вишколу особового складу в піхотних частинах Галицької армії. На основі архівних документів, пресових видань того періоду та мемуарів розглядається діяльність Округових Військових Команд з доповнення війська, формування запасних кошів та вишкочів при них. Досліджено вишкіл однорічних добровольців у Самборі, вишкіл Українських Січових Стрільців, Армієвський вишкіл та інші.

В публікації представлено, віднайдені серед архівних документів, військовий правильник для організації піхоти та курси для старшин і підстаршин.

Особливу увагу зосереджено на дослідженні організації навчання в піхотних частинах після переходу Галицької армії за р. Збруч. Вказано на зовнішні та внутрішні фактори, що негативно впливали на проведення вишколу новобранців та способи боротьби вищого командування Галицької армії з цими факторами.

В результаті дослідження встановлено, що незважаючи на несприятливі зовнішні та внутрішні чинники, які існували в період становлення та на всіх етапах існування Галицької армії, її військовий провід зумів створити систему вишколу та навчання кадрів для піхотних з'єднань. Проте, безперервні бойові дії не дали змогу багатьом вишкалам завершити повний курс навчання новобранців.

Ключові слова: піхота, Округові Військова Команда, запасний кіш, курінь, вишкіл, навчання, новобранець.

Galitska Army infantry units training features and specifics

N.V. SHUMINSKA

Lviv polytechnic national university, Lviv, Ukraine, E-mail: natalya-k85@mail.ru

Abstract

The article investigates Galitska Army infantry units training approach and features. Based on the archives documents, newspaper publications and memoir reviews, this article also discovers activities of District Military Teams including techniques to increase troop count, budget increases and military training. This research also comprises troop training approach for volunteers in Sambor, Ukrainian Sich Rifleman, and others.

The attachment to this article includes Guidelines for training organization and structure for infantry officers and assistance officers, as discovered in the archives in the city of Kiev and Lviv.

This article particularly focuses on the infantry troops training after Galitska Army across the river Zbruch, including factors that negatively influenced recruits training as well as tools used to overcome these factors.

As a result of this research it was recognized that despite the adverse external and internal factors that occurred during the Galitska Army existence, its military leadership managed to create and maintain a successful infantry troop military training system. However, continuous war activities has prevented numerous recruits to complete a full training course.

Key words: Infantry troops, District Military Team, spare troops, battalion, training, recruits

Постановка проблеми. Питання підготовки особового складу Збройних сил України в теперішній час постало особливо гостро, адже успіх проведення антитерористичної операції на Сході України напряму залежить від рівня підготовки військових кадрів. Тому, досліджуючи та аналізуючи переваги та недоліки організації навчання особового складу піхоти в Галицькій армії (ГА), ми матимемо можливість уникати помилок при проведенні навчання та вишколу піхотинців української армії в теперішньому та майбутньому.

Аналіз досліджень і публікацій. Окремі питання, що стосуються навчання піхоти в ГА, висвітлені в працях Рутара В.Є. [13], Шанков-

ського Л. [21], Дедика О.Г. [7]. Однак на даний час відсутнє комплексне дослідження організації навчання особового складу піхоти на всіх етапах існування ГА.

Метою дослідження є на основі архівних джерел, мемуарів, тогочасних часописів та опублікованого матеріалу розкрити особливості навчання особового складу в піхотних частинах ГА.

Виклад основного матеріалу. Піхота була найчисленнішим родом зброї в ГА. Вона становила 63,3 % від складу всієї армії. Організоване творення піхотних частин стало можливим після прийняття закону про військово-територіальний поділ ЗУНР, а саме: з формуванням

© Н.В. Шумінська, 2016

Окружних Військових Команд (ОВК) та прийняттям територіальної системи доповнення війська.

Вже у грудні 1918 р. ОВК розгорнули широкомасштабну діяльність з доповнення війська. Курені, що виникали в запіллі, формувалися в запасних кошах створених на базі колишніх запасних полків австро-угорської армії. Загалом було сформовано наступні запасні коші:

ОВК Самбір сформувала кіш на базі 77 піхотного полку (п.п.) і підготувала загалом 4 курені. ОВК Стрий сформувала кіш ім. Б. Хмельницького на базі колишнього 33 п.п. під командуванням отамана Івана Ключа. Навчальний вишкіл тривав не менше ніж 4 тижні й здійснювався за широкою програмою. Крім обов'язкових занять, стрільці мали змогу відвідувати читальню, різноманітні концерти і вистави місцевого театру [9]. Загалом, кіш вислав на фронт два стрийські, по одному калуському та віденському куреню. Крім піхотного запасного полку, в Стрию діяли кінний та гарматний запасні полки.

ОВК Станіславів сформувала два коші на базі колишніх 58 і 20 п.п. які названо 1 – ім та 2 – ім пішими полками. Вони підготували 3 курені. Тут було розташовано також кінний запасний полк, гарматний запасний полк, звідомий полк (із старшинською й підстаршинською школами для вишколу зв'язківців), залізнодорожній курінь та старшинську школу артилерії. Крім того, у Станіславі розташовувався кіш Українських Січових Стрільців (УСС) [14].

ОВК Коломия організувала 24 п.п. ім. гетьмана П. Дорошенка та 36 п.п. ім. гетьмана І. Мазепи на базі колишніх 24 та 36 покуських піхотних полків австрійської армії. Саме ці полки, які склалися виключно з українців, відзначилися у всесвітній війні та згадані в австрійських звітах, як одні з найкращих [19]. В Коломиї було організовано найбільше похідних куренів – три з 24 п.п. і два з 36 п.п. [13]. Курені першого пішли під Львів, другого – на Перемишль та Хирів. Також організовано «Побоевий Гуцульський курінь» четового Г. Голинського та Старшинську школу піхоти.

ОВК Тернопіль сформувала запасний кіш на базі колишнього 15 п.п., що отримав назву І Подільський полк ім. С. Петлюри. Він мав чотири курені й гарматну батарею – понад тисячу новобранців. Вишкіл новобранців на протязі кількох місяців очолював отаман Володимир Федорович, активний старшина кавалерії австрійської армії [20]. Звідси відсилали курені і сотні не лише під Львів, а й на Наддніпрянщину. Під час Чортківської офензиви в Тернополі було створено дві нові бригади – 18 – ту та 21 – шу [13].

ОВК Золочів сформувала запасний кіш на

базі колишніх 80 і 35 п.п. та організувала два курені. ОВК Бережани сформувала Кіш на базі колишнього 55 п.п.. ОВК Чортків сформувала запасний кіш на базі колишнього 95 п.п., а під час Чортківської наступальної операції – 14 – ту, 16 – ту, 17 – ту та 1 – шу кінну бригади [14].

11 лютого 1919 р. при ОВК в Самборі засновано вишкіл однорічних добровольців, метою якого було вишколення однорічників, а після закінчення терміну направлення їх на навчання до старшинської школи в Коломиї. Вишкіл розташовувався в казармах, де знаходився колишній австрійський 77 п.п. До вишколу надсилали однорічників, які служили в австрійській армії – підстаршин і старших стрільців з усіх повітів, які охоплював 3-й Галицький корпус.

Вже 26 лютого 1919 р. 15 старших однорічних підстаршин відправлено до старшинської школи в Коломиї, а на їх місце направлено нових. Загалом, станом на березень 1919 р. у вишколі перебувало 80 однорічних. В середині квітня курсанти були повністю вишколені, а вже в кінці місяця команда Запасного куреня іменувала декількох підстаршин до хорунжих, яких відразу після підвищення в званні відправили на фронт [11].

Вишкіл однорічних добровольців, як окремий відділ проіснував до 16 червня 1919 р. Від цієї дати однорічники були розділені по бригадах і відправлені на фронт. Зокрема, хорунжий Яцків з 25 однорічними відійшли до 8 бригади, а 24 однорічних – до 9 бригади 3-го корпусу [11, с. 21].

В Галицькій армії утворено також і кулеметні вишколи при бригаді УСС і 4-й Золочівської бригаді. У Калущі кулеметний вишкіл складався з 15 курсантів і мав 2 кулемети. Запасна сотня кулеметів діяла і в Стрию. У харчовому стані вона налічувала 90 вояків з 12 кулеметами [13, с. 93].

Розпорядженням Державного Секретаріату Військових Справ (ДСВС) від 27 квітня 1919 р. в Стрию утворено мінометний кіш, який збірив мінометників, гранатометників, піхотних пушкарів та вогнетметників. Він безпосередньо підпорядковувався у військових справах ОВК Стрий, а в справах вишколу, озброєння, відправлення старшин і доповнення частин на фронті підпорядковувався напряму ДСВС [12].

Для організації піхоти ГА, ДСВС видав військовий правильник під назвою «Прикази до впорядку піхоти Західно – Української Народньої Республіки» на 23 сторінках. Він був створений на основі правильника «Впоряд», що вийшов в 1914 р. і містив у собі найважливіші накази для впорядкування піхоти на німецькій мові з перекладом на українську. Правильник складався з наступних розділів та підрозділів:

I. Наука одинцем і в ряді:

1. Постава
2. Звороти голови і тіла. Положення тіла.
3. Хід:
  - а) загально;
  - б) чоловий хід;
  - в) боковий хід;
  - г) хід скосом (Zichung);
  - в) Захід (Schwenkung).
4. Справленне (Richtung).
5. Хвати кріса і рухи рук (Gewehr – und Handgriffe)
6. Набиванне кріса і стріляння.
7. Почетний стріл (Generaldecharge)/
- II. Чета:
  1. Уставка чети (Rangierung des Zuges).
  2. Двійки і чвірки (Reihen – und Doppelreihen).
  3. Хвати кріса і рухи рук (Gewehr – und Handgriffe)
  4. Стріляння скупленої чети.
  5. Чета в бою.
- III. Сотня:
  1. Сотня в бою.
- IV. Курінь, полк і бригада.
- V. Почетний похід.
- Додаток:
  1. Складові частини кріса.
  2. Важніші військові вислови [6, арк. 38 – 49].

Вишколи разом із старшинськими й підстаршинськими школами підлягали ДСВС напряду або через ОВК, що було не досить зручно, адже фронтові частини підпорядковувалися Начальній Команді Галицької Армії (НКГА). У свій час командувач армії генерал Омелянович-Павленко намагався підпорядкувати ОВК з підлеглими їм запасними та вишкільними частинами безпосередньо комендантам бригад на фронті. Проте ДСВС не хотів передавати своєї влади над цими частинами. Тому корпусні команди організували свої власні вишколи, з яких доповнювали фронтові частини [21, с. 272]. Після ліквідації ДСВС його діяльність з мобілізації населення, збору і розподілу скерованих до війська старшин, вишколу новобранців, організації старшинських і підстаршинських шкіл та курсів покладалося на Команду Запілля.

Крім вишкільних, при корпусах існував також вишкіл УСС, який був окремою вишкільною формацією ГА. Навчання молодих хлопців-новобранців тривало від 3 до 4 місяців. У період українсько-польської війни при ньому було також організовано постійну школу підстаршин. Чисельний стан Вишколу коливався в межах від 300 до 3000 стрільців. Найбільший його стан налічувався під час Чортківської офензиви літом 1919 р. Крім того, за Збручем при Вишколі влаштовано окремих курс для старшин УСС і СО. Цей старшинський курс тривав від 10 – го серпня до 10-го жовтня 1919 р. [10]. Командантами Вишколу в Галичині був

сотник Краснопера, а на Великій Україні – сотник М. Мельник. В період тривалого постою проводилася вишкільна праця, а в період, коли Вишкіл змінював своє місце дислокації вишкільна праця припинялася [3]. Вишкіл проіснував до часу переформування більшовиками 1 – шої бригади УСС на перший полк червоних УСС, тобто до 10 березня 1920 р.

12 червня 1919 р. для навчання старшин та підстаршин було затверджено спеціальні курси. Заняття проходили з понеділка до суботи з 8.00 до 17.00 з перервою на обід.

Курс для старшин включав наступні розділи:

1. Тактика:
  - а) війна рухома – наступ сотні, куреня, полку, протинаступ, стрільбу, зустрічний бій;
  - б) війна позиційна – вибір позиції, зміни в провадженні війни, служба в окопах.
2. Новітні засоби війни – літаки, ручні гранати, міномети, броневики, танки та ін.
3. Польове укріплення – маскування, бічні (флангові) позиції, окопні в'їзди, землянки, зведення позицій для стріляння.
4. Розвідча служба – далека і близька розвідка, засідки, звідуні.
5. Артилерія в бою – легка і важка артилерія, умовні знаки, поділ артилерії, перешкоджаючий вогонь, вогневий вал, запорний і відпорний вогонь [17, арк. 37].

Навчальна програма для підстаршин включала в себе такі дисципліни, як розвідча служба, польова служба, будова окопів, стрілецька наука, картографія, наука про телефони, історія України, наука про артилерію, нові засоби війни, географія України, вишкіл одиниці і в чети, приписи службові, організація війська, виховання стрільця на службі і поза службою, наука про підтримання здоров'я [17, арк. 35].

19 червня 1919 р. був створений вишкіл у 18 бригаді під керівництвом сотника М. Алишевича. Набір становив 1300 вояків [13, с.95].

В період чортківської офензиви командувач армії О. Греків видав накази ч. 52 від 23.06.1919 р. та ч. 53 від 25.06.1919 р., згідно з якими команди корпусів зобов'язувалися організувати під власним керівництвом рухомі корпусні вишколи. До цих вишкільних належало відсилати для короткої, повторної підготовки мобілізованих річників до 40 років включно та добровольців. Також в цих наказах розраховувалася початкова чисельність корпусних вишкільних, яка мала становити 50% штатної кількості корпусу. З часом її планувалося зменшити. Чим ближче до штатної наближалася фактична чисельність корпусу, тим меншою ставала б чисельність вишколу. Остаточний показник мав становити 15% штатної чисельності корпусу [7, с. 88].

Одночасно в запілля було організовано шляхом об'єднання всіх поодиноких вишкільних Армійський Вишкіл (А.В.) під командою отама-

на Кюона. Для проведення навчання, до А.В. направлявся персонал з інших вишколів, які існували на той час у Тереховлі, Ягольниці, Язлівці, Товстому. Планувалося, що А.В. мав становити 20 000, з яких 5 000 мали бути постійно готовими до походу, а 15 000 – новачки, які проходилимуть бойову муштру протягом 6–ти тижнів. Штаб А. В. складався із вищезгаданого коменданта, з двох ад'ютантів четаря Микитки й четаря д – ра Івана Гижі, інтенданта сотника Пітусельника, рахункових старшин четаря Строщького й хорунжого Дубицького, команданта булавної сотні, поручника Бачинського, старшини зв'язку сотника Балицького, польового духівника та коменданта обозу [18, арк. 43].

Під час розбудови вишколу в ньому було створено три групи – I, II та III, що відповідали трьом галицьким корпусам. Команданти вишкільних груп одержали докладні вказівки щодо складу їх штабів та поділу на курені і сотні. Команді А.В. підпорядковано також школу старшин, яка існувала окремо під керівництвом сотника В. Драгана та створено школу підстаршин. Для новобранців складено 6-тижневу програму вишколу. Крім того, отаман Льобковіц, на основі французьких взірців, створив спеціальну програму вишколу для боротьби «зблизька», яка реалізовувалася при вишкільній стрільці. Окрему увагу було звернуто на практичний вишкіл обслуги скорострільців.

На кінець червня 1919 р. стан А.В. налічував понад 8000 стрільців. Незважаючи на брак підстаршин – інструкторів, зброї, одягу та харчів, робота проводилася жвавим темпом. В цей період А.В. надіслав одну похідну сотню для 8 самбірської бригади та близько 2000 стрільців для кавалерійського коша та різних технічних частин [8]. Перший випуск А.В. мав відбутися у третій декаді липня. Проте у цей час ГА вже залишила територію Східної Галичини.

Після переходу за р. Збруч на А.В. очікував ряд проблем. Зокрема, недовіра та вороже ставлення населення Наддніпрянщини до галичан та небажання вступати на військову службу. Згодом, після проведення чималої пропагандистської роботи наддніпрянці почали симпатизувати та довіряти галицьким військовим командам, проте вступали на військову службу дуже неохоче. Про це свідчать результати першого набору, який передано до А.В. на Наддніпрянщині. Він налічував 800 людей. Але через великий відсоток втеч із вишколу на кінець лишилося заледве кілька десятків, які чесно і совісно сповняли свій народний обов'язок [2].

Тому, після переходу за Збруч, А.В. пере-кваліфікувався у «жнивні сотні», завданням яких було допомагати селянству в збиранні збіжжя. Вишкільну роботу продовжувала школа старшин в с. Гута Чугорська, школа під-

старшин та сотня скорострільців [8]. Листопадові події розпочали занепад, а згодом і розвал А.В. Відступаючи з–поміж поляків та денікінців А.В. втратив більше половини свого складу та припасів. Після злуки з більшовиками залишки А.В. в кількості 160 стрільців приділено до одного із стрілецьких піхотних полків [8].

Після переходу Галицької армії за р. Збруч створення корпусних, станційних команд, рекрутування та створення збірних станцій для добровольців і новобранців покладалося на «Етапну Команду УГА».

Зокрема, в Ямполі розпочалося творення вишколу Команди Етапу. Для цієї мети шеф Команди Етапу відібрав із збірної станції старшин у Жмеринці 20 старшин, 120 підстаршин та стрільців, обоз та 4 скорострільці. Вишкіл мав наповнюватися новобранцями з Ямпільського повіту. Прогнозована кількість новобранців становила 2200 чоловік. Проте фактично вишкіл налічував приблизно 1000 новобранців. Розпорядок дня у Вишколі був наступний: протягом дня проходили різні заняття, а вечором відбувалися читання з української історії. Вправи проходили без крісів, їх мали лише підстаршини та стрільці–інструктори. Крім того у Вишколі бракувало одяжі, харчів та грошей [1].

На жаль, новобранцям не вдалося закінчити повний курс вишколу, адже за три тижні до його завершення почався наступ денікінських військ. Крім того, під час відступу вишколу з Ямполья його чисельність зменшилася до 200 осіб через масове дезертирство. Вишкіл також не обминув тиф, в результаті якого чисельність скоротилася до 70 осіб. Ці рештки вишколу Команди Етапу розподілила між ялтушківськими галицькими відділами [1].

Крім вишколу Команди Етапу, командування ГА створювало також інші вишкільні курси. Так, 19 серпня 1919 р. НКГА видала наказ про створення курсів воєнної школи, головною метою яких був відбір та навчання здібних старшин для служби в нижчих рангах генерального штабу (старшини генерального штабу бригади). Курс був розрахований на 8 тижнів.

У жовтні 1919 р. з метою зменшення нестачі старшин в Етапі та можливістю направлення більшої кількості старшин до фронтових формацій, при команді Етапу ГА створено «Школу етапних боєвонеспособних старшин». До цієї школи направляли непридатних до фронтової служби однорічних, які несли службу при різних канцеляріях у фронтових формаціях [15, арк. 229].

Також НКГА постійно намагалася регулювати діяльність вже існуючих вишколів. Зокрема, на конференції пропагандистів НКГА, яка відбулася 22 жовтня 1919 р. у м. Вінниці, було ухвалено рішення щодо армійських вишколів. Відповідно до цієї ухвали, велика увага мала

приділятися добору підстаршин та старшин для вишколу. Наголошувалося про необхідність людського ставлення старшин та підстаршин до новобранців з Наддніпрянщини [16, арк. 77].

Але всі ці заходи не були надто успішними, адже восени 1919 р. вся Галицька армія переживала скрутні часи. По-перше, стрільці та старшини відчували постійний брак в теплому одязі та взутті, а по-друге, через хвороби лави ГА невпинно зменшувалися. Як писалося в часопису «Стрілецька думка» від 13 вересня 1919 р.: «Стрілецьтво вижидає доповнення і підмоги мов спасіння... Богато стрільців воює цілими тижнями босо, місяцями ходить в одній сорочці, харчується тим, що випросить у селян, від чого хворіє і відходить до шпиталю» [4, с. 1].

Для вирішення другого питання командування ГА видавало мобілізаційні розпорядження та впровадило доповнення частин новобранцями з тилових околиць. Проте користі з цього було небагато, адже новобранці – це були придніпрянці, які неохоче ставали до служби в ГА. Для прикладу, із 160 надісланих з тилу новобранців для 3 бригади до пункту призначення прибуло 68, а через кілька днів чисельність скоротилася до 20 чоловік. З іншого боку, навіть із новобранців, які прагнули служити в армії, користі було також небагато. Тільки деяких можна було відправити на фронт, а решта

мала пройти відповідний вишкіл, на який не було часу. Тому переважна більшість новобранців направлялася в нефронтові частини бригади, відряджалися для будови окопів та інших робіт [5].

Варто відзначити, що в піхотних частинах, як і в усій Галицькій армії загалом, на перешкоді належного функціонування вишкোলів стояв постійний брак військового приладдя: крісів, ременів, набійниць, одностроїв та ін. Часто траплялися випадки грубої несубординації, крадіжок та дезертирства, що деморалізувало стрільців.

Висновки. Незважаючи на несприятливі зовнішні та внутрішні чинники, військовий провід ГА зумів налагодити навчання та військовий вишкіл стрільців для піхоти. Вишкіл було організовано таким чином, що кожен військовий округ, а згодом і кожний корпус дбав про доповнення та навчання свіжого, боєздатного матеріалу. Проте брак матеріального забезпечення та старшин-інструкторів, а головне – безперервні воєнні дії не давали можливості провести повноцінний вишкіл новобранців. Багатьох осіб, які перебували у вишколах, направляли на фронтову лінію без завершення повного курсу навчання. Негативно на проведенні вишколу піхоти також вплинуло стрімке поширення хвороб, зокрема плямистого тифу та великий відсоток дезертирства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Алиськевич М. Вишкіл Команди Етапу УГА на Україні [Текст] / М. Алиськевич // Літопис Червоної калини. – 1932. – Ч. 3. – С. 14 – 17.
2. Бемко В. Команда Запілля та Команда Етапу [Текст] // В. Бемко // Українська Галицька Армія: матеріали до історії. – Вінніпег: Вид – во Д. Микитюка, 1958. – Т. 1. – С. 362 – 364.
3. Гнаткевич Б. Вишкіл Українських Січових Стрільців [Текст] / Б. Гнаткевич // Літопис Червоної калини. – 1934. – Ч. 10. – С. 5 – 9.
4. Голос з фронту [Текст] // Стрілецька думка. Часопис Січових Стрільців. – 1919. – Ч. 45. – С. 1.
5. Дальницький М. Над пропастью [Текст] / М. Дальницький // Український скиталець. – 1922. – Ч. 13. – С. 5 – 7.
6. Державний архів Львівської області (ДАЛЮ), ф. 257, оп. 2, спр. 1384, арк. 150.
7. Дедик О.Г. Чортківська офензива. Частина I [Текст] / О.Г. Дедик. – Львів: В – во «Астролябія», 2013. – 232 с.
8. Клюн О. Арміський Вишкіл УГА [Текст] / О. Клюн // Українська Галицька Армія: у 40 – річчя її участі у визвольних змаганнях. – Вінніпег: В – во Д. Микитюка, 1958. – Т.1. – С. 365 – 367.
9. Мигович П. При запасній сотні скорострільів у Стрию [Текст] / П. Мигович // Календар Червоної Калини на 1938 р. – Львів: Червона Калина, 1937. – С. 138 – 140.
10. Микитюк Д. 1-ша Бригада Український Січових Стрільців [Текст] / Д. Микитюк // Українська Галицька Армія: у 40 – річчя її участі у визвольних змаганнях. – Вінніпег: Вид – во Д. Микитюка, 1960. – Т. 2. – С. 67 – 78.
11. Причинок до історії Самбірської школи однорічних добровольців: [Українська Галицька Армія: збірка спогадів [Текст] / укладач М. Баран, наук. ред. О. Дзобан]. – Львів, 2002. – 122 с.
12. Розпорядок дня 27 цвітня 1919 [Текст] // Вісник Державного Секретаріату Військових Справ. – 1919. – Ч. 12. – С. 11.
13. Рутар В.Є. Організація тилового забезпечення Галицької армії у 1918 – 1919 рр.: дис. ...канд. іст. наук: 07.00.01 [Текст] / Володимир Євгенович Рутар; ЛНУ ім. І. Франка. – Львів. – 2012. – 294 с.
14. Українська Галицька армія у 40 – річчя її участі у визвольних змаганнях: матеріали до історії [Текст] / [під ред. Дм. Микитюка]. – Вінніпег, 1958. – 672 с.
15. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, м. Київ (ЦДАВО України), ф. 2188, оп. 1, спр. 1, арк. 241.
16. ЦДАВО України, ф. 2188, оп. 1, спр. 117, арк.140.
17. ЦДАВО України, ф. 2188, оп. 1, спр. 176, арк.38.
18. ЦДАВО України, ф. 2192, оп. 1, спр. 2, арк.336.

19. Центральний державний історичний архів України, м. Львів (ЦДІАЛ України), колекція м/ф 9, м/ф 69010, 660 кадрів.
20. ЦДІАЛ України, колекція м/ф 9, м/ф 69012, 568 кадрів.
21. Шанковський Л. Українська Галицька армія: Воєнно – історична студія [Текст] / Л.Шанковський. – Львів: НТШ. – 1999. – 396 с.

Стаття надійшла до редакції 15.01.2016

REFERENCES:

1. Alyskevych, M., 1932. Vyshkil Komandy Etapu UHA na Ukraini (Military training of the Corral Circuit UGA on Ukraine). Litopys Chervonoï kalyny 3, 14 – 17 (in Ukrainian).
2. Bemko, V., 1958. Komanda Zapillia ta Komanda Etapu (Underground Corral and Corral Circuit). Ukrainska Halytska Armiia: materialy do istorii. Winnipeg, vol. 1, 362 – 364 (in Ukrainian).
3. Hnatkevych, B., 1934. Vyshkil Ukrainskykh Sichovykh Striltsiv (Military training Ukrainian Sich Rifleman). Litopys Chervonoï kalyny 10, 5 – 9 (in Ukrainian).
4. Holos z frontu (A voice from the front). 1919. Striletska dumka. Chasopys Sichovykh Striltsiv 45, 1. (in Ukrainian).
5. Dalnytskyi, M., 1922. Nad propastiu (The Catcher). Ukrainskyi skytalets 13, 5 – 7 (in Ukrainian).
6. Derzhavnyi arkhiv Lvivskoi oblasti (State Archive of Lviv region). No. of fund 257, no. of description 2, case no. 1384, amount of folias 150. Lviv (in Ukrainian).
7. Diedyk, O.H., 2013. Chortkivska ofenzyva. Chastyna I (The Chortkiv offensive. Part I). Lviv (in Ukrainian).
8. Kliun, O., 1958. Armiïskyi Vyshkil UHA (Army combat training UGA). Ukrainska Halytska Armiia: u 40 – richchia yii uchasty u vyzvolnykh zmahanniakh. Winnipeg, vol. 1, 365 – 367 (in Ukrainian).
9. Myhovych, P., 1937. Pry zapasniï sotni skorostriliv u Stryiu (At spare hundreds quick-fire in Stryi). Kalendar Chervonoï Kalyny na 1938 r. 138 – 140 (in Ukrainian).
10. Mykytiuk, D., 1960. 1 – sha Bryhada Ukrainskyi Sichovykh Striltsiv (The first cohort of Ukrainian Sich Rifleman). Ukrainska Halytska Armiia: u 40 – richchia yii uchasty u vyzvolnykh zmahanniakh. Winnipeg, vol. 2, 67 – 78 (in Ukrainian).
11. Prychynok do istorii sambirskoi shkoly odnorichnykh dobrovoltsiv: [Ukrainska Halytska Armiia: zbirka spohadiv] (To history of troop training approach for volunteers in Sambor: [Ukrainian Galician Army digest of memories]). 2002, Lviv (in Ukrainian).
12. Rozporiad z dnia 27 tsvitnia 1919 (Rescript of April 27, 1919). 1919. Visnyk Derzhavnoho Sekretariatu Viskovykh Sprav 12, 11 (in Ukrainian).
13. Rutar, V.Ie., 2012. Orhanizatsiia tylovoho zabezpechennia Halytskoi armii u 1918 – 1919 rr.: dis. ...kand. ist. nauk: 07.00.01 (Organization of logistics Galician Army in 1918-1919. Historical Science diss.) LNU im. I. Franka, Lviv (in Ukrainian).
14. Ukrainska Halytska armiia: materialy do istorii (Ukrainian Galician Army: materials to history). 1958. Winnipeg (in Ukrainian).
15. Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv vyshchykh orhaniv vlady ta upravlinnia Ukrainy (Central State Archive higher authorities and management of Ukraine). No. of fund 2188, no. of description 1, case no. 1, amount of folias 241. Kyiv (in Ukrainian).
16. Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv vyshchykh orhaniv vlady ta upravlinnia Ukrainy (Central State Archive higher authorities and management of Ukraine). No. of fund 2188, no. of description 1, case no. 117, amount of folias 140. Kyiv (in Ukrainian).
17. Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv vyshchykh orhaniv vlady ta upravlinnia Ukrainy (Central State Archive higher authorities and management of Ukraine). No. of fund 2188, no. of description 1, case no. 176, amount of folias 38. Kyiv (in Ukrainian).
18. Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv vyshchykh orhaniv vlady ta upravlinnia Ukrainy (Central State Archive higher authorities and management of Ukraine). No. of fund 2192, no. of description 1, case no. 2, amount of folias 336. Kyiv (in Ukrainian).
19. Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy (Central State Historical Archive of Ukraine). Microfilm collection no. 9, microfilm no. 69010, 660 shots. Lviv (in Ukrainian).
20. Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy (Central State Historical Archive of Ukraine). Microfilm collection no. 9, microfilm no. 69012, 568 shots. Lviv (in Ukrainian).
21. Shankovskiy, L., 1999. Ukrainska Halytska armiia: Voiennie – istorychna studiia (Ukrainian Galician Arm: military history studio). Lviv (in Ukrainian).

Шумінська Наталія Володимирівна – здобувач
Національний університет «Львівська політехніка»
Адреса: 79013, м. Львів, вул. С.Бандери, 12
E-mail: natalya-k85@mail.ru

Snuminska Nataliya Volodymyrivna – applicant
Lviv polytechnic national university
Address: 12, S.Bandera str., Lviv, 79013, Ukraine
E-mail: natalya-k85@mail.ru